

OSLO TRENGER

EN OPPRYDDINGSORDFØRER

RIKTIG MANN FOR OSLO ?

Rapporten som gir svar på om hvorvidt høyremannen Albert Nordengen bør velges til ordfører de neste to åra i bystyremøtet 20. desember.

Korrupsjonskulturen har styrka seg siden byrådsordninga ble innført i 1986. Formannskap og bystyre har gitt fra seg makt og kontrollmyndighet, dels ved delegering, dels ved slapphet og likegyldighet. Når det nå skal ryddes opp i Oslo-korrupsjonen er det nødvendig både å ta de folkevalgte såkallte tilsynsplikter på alvor og å styrke formannskaps og bystyrets forhold til Byrådet. Til å lede dette arbeidet og for å skjerpe kontrollen med det Byrådet som har latt korrupsjonen vokse så fritt, trengs det en annen slags ordfører enn Oslo har nå - det trengs en oppryddingsordfører.

Rapport nr. 2 fra RVs antikorrupsjonsutvalg

0. INNLEDNING

0.0 Ordførervervet - et viktig verv

20. desember skal Oslo bystyre velge ny ordfører for de neste to åra. I følge "Lov om styret i kommunene" er ordføreren pålagt flere plikter og gjøremål. Blant skal han:

- *håndheve forretningsordenen i kommunestyre og formannskap (m.a.o.: bestemme hvilke saker som skal settes opp kartet).*
- *sørge for at de saker som foreligger til behandling er forberedt på forsvarlig vis.*
- *som fremste medlem av formannskap og bystyre skal ordføreren "føre tilsyn med forvaltningen".*

Det er de siste månedene blitt avdekket flere ureglementerte forhold i Oslo kommunes forvaltning: Det er innrømmet utbetalinger til private firmaer for jobber som ikke er gjort og at det er blitt utbetalt grov overpris for jobber som er gjort. Kommunale beslutningstakere har på forskjellig vis mottatt matrielle ytelser som takk for at de har "lekket" ut penger fra kommunekassa. Det dreier seg om hus, hytter, biler, ferieturer o.l. Saker om omregulering og eiendomssalg er fremmet for og vedtatt i bystyret til tross for at det ble varslet og påvist uforsvarlig saksbehandling. Videre er det avdekket graverende forhold når det gjelder salg av kommunale eiendommer. Bl.a. er over 50 eiendommer solgt til et drøyt ti-talls personer gjennom et bestemt eiendomsbyrå i byen. Bakgrunnen for at dette kunne skje var at Byråd og Finansdirektør ga Eiendomssjefen myndighet til på egenhånd godkjenne salgene på vegne av kommunen. Dermed forsvant det siste snev av mulighet til kommunal kontroll.

Når slike forhold avdekkes stilles en ordfører på en vanskelig prøve. Det er ordføreren som har den formelle myndighet til å sette formannskap eller bystyre i stand til å utføre sitt tilsynsansvar.

Det er ordførerens ansvar å sørge for at korrupsjonspåvirkede saker - eller saker som ikke er forberedt på forsvarlig vis - ikke blir fremmet for formannskap og bystyre.

0.1 Albert Nordengen - en bremsekloss

RVs antikorrupsjonsutvalg mener at Høyres Albert Nordengen har sviktet i sitt verv som ordfører i den spesielle situasjonen som har oppstått i Oslo. Oslo kommune ble varslet av politiet allerede i juni om omfattende uregelmessigheter i forvaltningen. I uke etter uke er store og små korrupsjonsskandaler presentert av aviser, TV og radio.

Som en følge av dette tok f.eks. RVs bystyregruppe kontakt med ordføreren og ba han medvirke til at det ble etablert et uavhengig

granskingsutvalg. Samme dag som brevet ble sendt, medvirket Albert Nordengen til at RVs brev og krav ble sendt til arkivet på Rådhuset ! Dette er bare et av flere eksempler på at Albert Nordengen har fungert som en bremsekloss i forhold til de krefter som ønsker å komme korrupsjon, vennetjenester og andre uregelmessigheter til livs.

I tillegg til dette mener vi Albert Nordengen heller ikke er bærer av den moral som skal til for å kunne spille noen viktig rolle i det arbeidet som er i gang med rydde opp i snusket. I denne rapporten vil RVs antikorrupsjonsutvalg legge fram en del konkrete eksempler på opptreden fra Nordengens som ligger på den gale siden av det som bør oppfattes som anstendig oppførsel fra en som lever av og på folks skattepenger. I forhold til en del av de innrømmelser som er gjort av beslutningstakere annet sted i kommunen, er Albert Nordengens feiltrinn uskyldige. Men vi mener - i den situasjon som Oslo kommune nå står oppe i - at befolkninga i byen er tjent med en ordfører som også har en personlig moral som ikke strekker seg utover det som det som er korrekt og reglementert framferd.

Denne rapporten fra RVs anti-korrupsjonsutvalg er delt inn i tre hoveddeler. Den første delen handler om Albert Nordengens personlige forhold til kommunale penger, kommunale kontoer som er tomme og holdning til det å belaste kommunen med utgifter som er kommunen uvedkommende. Den andre delen dreier seg om Albert Nordengens manglende evne til - eller motvilje mot - å rydde opp i uregelmessigheter og/eller korrupsjon. Den tredje og siste delen handler om Nordengens holdning overfor Bystyret - det øverste folkevalgte organ i Oslo - og hva slags type desinformasjon han selv tillater seg å spre til bystyrets medlemmer.

1. OM SLØSING, BRUK AV PENGER SOM IKKE FINNS, OG Å LA KOMMUNEN BETALE ANDRES REGNINGER

1.1 Hvordan Oslo Høyre fikk dekket regninga si over kommunebudsjettet

Oslo Høyre driver - som politiske organisasjoner flest - på midler som er skaffet til veie fra betalende medlemmer, bidrag og utbetalinger fra den offentlige partistøtta. Men av og til hender det at Oslo Høyre får støtte utover de ordinære driftsinntekter. Dette er historia om hvordan Albert Nordengen hjalp sine gode venner og partifeller i Oslo Høyre å betale ei regning på 18 000 kroner våren 1988.

5. mai dette året arrangerte Oslo Høyre et møte for pensjonister i Storsalen i Høyres Hus. Et greit tiltak fra et politisk parti som ønsker å skape oppmerksomhet rundt seg selv fra byens eldre garde. Et av innslagene på dette møtet var visning av et multi-mediashow som heter *Oslo Touch*. Showet viser hovedstadens bedre sider ved hjelp av avanserte lysbilde- og lydeffekter.

Men nå er det slik at Toftenes Multivisjon A/S - som har produsert showet - ikke viser fram Oslo Touch-programmet helt gratis. Inkl. rigging, honorar til tekniker og div. royalties kommer en slik framvisning på 18 000 kroner. Men pytt, pytt. Oslo Høyre er ikke bare en organisasjon med mange penger. Den har også gode venner. Da Albert Nordengen fikk høre om saken på telefon 4. mai tok han på seg å ordne hele greia.

Som sagt, så gjort. Men måten Albert gjorde det på, er verdt oppmerksomhet.

Noen dager etter at regninga fra pensjonistmøtet ble lagt på bordet for ordføreren, skrev han et brev til Bystyrets sekretariat der det het:

"Ordføreren anmoder om å få dekket utgifter til visning av multimediashowet "Oslo Touch" på et pensjonistmøte. Utgiftene foreslås belastet konto 1.881.292."

Kommunebudsjettets konto 1.881.292 heter "Tilfeldige utgifter etter formannskapets bestemmelse". Men som ordfører setter Albert Nordengen også opp saker til Administrasjonsutvalgets møter. (Administrasjonsutvalget er et femperson-utvalg, bestående av politikere fra Høyre, FrP og AP. Formannskapet består av 21 politikere fra flere partier). Til møtet 14. juni i fjor dukker så Alberts forslag om betaling av Toftenes Multivisjons regning (sak 483/88) på Administrasjonsutvalgets kart. Til tross for at konto 1.881.292 var tom, fikk Albert likevel et samlet utvalg med på å godkjenne at kommunekassa skulle betale denne utgiften for Oslo Høyre.

Et lite PS. Fordi konto 1.881.292 ble grundig overtrukket på våren 1988 var det nødvendig å fylle kontoen med "friske" penger ved budsjette-

visjonen 22. juni. Som noen vil huske gikk denne budsjettrevisjonen kraftig ut over tilbudet til byens befolkning. Sosial- og helsebudsjettene måtte kuttes for at bl.a. Alberts forpliktelse overfor Toftenes Multivisjon og Oslo Høyre skulle la seg gjennomføre.

Oslo Forennskap
v/ Ordføreren
Rådhuset
0160 Oslo 1

TOFTENES MULTIVISJON AS

DERES REF:
A. Nordengen

Vedr. Visning av multi-mediashowet "Oslo Touch"
i Storsalen, Høyres Hus den 5.5.88.

Ref. telefon-avtale av 4.5.88

Ridging og visning av "Oslo Touch"
inkl. visningsanlegg/tekniker og royalties = kr. 15.000.-

*Pensjonist møte for
i presentere Oslo
Albert Nordengen*

SUM	= kr. 15.000.-
20% MVA	= kr. 3.000.-
SUM TOTAL	= kr. 18.000.-

"OSLO TOUCH" - UTGIFTER TIL FREMVISNING
Ordføreren anmoder om å få dekket utgifter til visning av
multi-mediashowet "Oslo Touch" på et pensjonistmøte. Ut-
giftene foreslås belastet konto 1.881.292.

OSLO KOMMUNE
Bystyret

Faksimile av regninga og
ordførers brev, der det blir
bedt om at kommunekassa skal
betale regninga for Oslo Høyre...

1.2 Bartur på kommunens regning

En av Albert Nordengens venner kommer fra Milano og er ordfører der. Milanoordføreren har det klingende navnet *Paolo Pillerotti* og de to siste åra har han ihvertfall vært to ganger på besøk i Oslo med Albert som vert. Felles for disse turene er at de - på forhånd - ikke ble vedtatt i noe kommunalt forum. Likevel er mesteparten av utgiftene dekket over kommunale budsjetter.

Signor Pillerottis besøk i fjor fant sted i mai, og varte i to og en halv dag. Tilsammen kom dette ene besøket på 38 000 kroner (!).

Bare kjøreturen fra Fornebu til Grand Hotell - der den italienske gjesten bodde - kom på 775 kroner. Dagen etterpå dro de kommunale toppfigurene til Sundvollen hotell i leid bil fra Bislet Bilutleie. Turen kosta 2 500 kroner. Vel framme åt man og drakk for nesten 9 000 kroner. 3 584 kroner av dette var sprit eller alkohol.

På kvelden var Albert og Pillerotti på plass i baren på Grand. Der ble dagen rundet av med utsøkt vin, whisky og soda. For ordens skyld har vi tatt med en faksimile av denne bar-regninga (til høyre). Av denne kommer det fram at ordførerne i Oslo og Milano setter pris på kvalitet. Vinflaskene de satte til livs kostet 620 kroner hver seg... Vi noterer også at Albert ikke er noen gjerrigfant. Nederst på regninga har plusset på 200 kroner i kommunalt driks. Det tilsvarer 14 prosent av sluttsummen...

GRAND HOTEL		OSLO HØYRE	
Limelight			
		045988	
AMOUNT	CASH		
2450	9578	2 16.09.00	10 12
2	VIN	620.00	1240.00
4	WHISKY/SODA	47.00	188.00
1	DIVERSE		20.00
	TOTALT		1448.00
	TAKK FOR BESØKET		200.-
			1648.-

684.

Albert Nordeng
28410 1684 00

1. juni - noen uker etter at Paolo Pillerotti var dratt hjem igjen, "anmodet" Albert om at kommunen dekket denne og de øvrige regningene. På samme måte som utgiftene til Oslo Høyres lysbildeframvisning, ble "utgifter i forbindelse med ordførerbesøk fra Milano" belastet konto 1.881.292 - tilfeldige utgifter etter formannskapets bestemmelse på administrasjonsutvalgets møte 14. juni 1988.

1.3 Kommunefinansiert reklame for Alberts vinklubb

Albert Nordengen er - sammen med flere andre såkalt prominente personer i byens samfunnsliv - medlem av en vinklubb. Denne vinklubben har laget en reklamefilm i flere deler som vises på hovedstadens hoteller.

Det er firmaet Novavision A/S som har produsert reklamefilmene. Utgiftene til den første delen av reklameinnslagene kom på drøyt 6 000 kroner. Men Albert Nordengen visste råd. Han ba produksjonsselskapet sende regninga til Oslo kommune. Så førte han opp en sak på kartet til administrasjonsutvalgets møte den 19. september i år, der det heter:

Ordføreren foreslår at utgifter i forbindelse med deltakelse i Executive Channel (intern-reklame for hoteller etc.) dekkes av konto 1.881.292.

Utgiftene for perioden 1.9. - 30.9.89 beløper seg til kr. 6.000.

På dette tidspunktet var kontoen overtrukket med 600 000 kroner. Men ordfører og Administrasjonsutvalg var ikke snauere enn at de godkjente kommunal utbetaling for å dekke regninga.

Noen uker senere fattet noen pressefolk interesse for denne lille saken. En journalist ringte Novavision for å bringe klarhet i hva filmen egentlig handler om. Dette førte spørrenstreks til at ordføreren ble varslet. Nordengen sørget deretter for at regning for neste del av reklameserien fra produksjonsselskapet ikke ble stilet til Oslo kommune. Etter det vi erfarer, er det Oslo Høyre som har tatt seg av resten av Albert Nordengens forpliktelse overfor Novavision og vinklubben.

NOVAVISION	
- 4. Ave / Børnegraven	
Oslo Kommune v/ Ordføreren RÅDMÅNDET	Oslo 1
Konto ref: Albert Nordengen	
EXECUTIVE CHANNEL Deltagelse på Executive Channel utgave 7 (1.9.-30.9.1989) faktureringsgebyr	
700 omg	kr. 5.000,-
	= 45,-
	kr. 5.045,-
	= 1.000,-
TOTALT	kr. 6.045,-

Charge of
 Postboks 700 Havn
 0407 Oslo 2
 Telefon 021 45 20 20
 Telex 021 45 07 47
 Taks 70 000 Havn
 Brevpost 0200 20 0045
 Postgiro 7 01 55 11

Faktura Nr 01207
 Dato 1.09.1989
 Kunden 227 011 790
 Bankkonto 10103
 Sager 130
 Betaling pr. 15 dager

Faksimile av regninga fra Novavision A/S som produserte en reklamefilm for vinklubben som Albert Nordengen er medlem av. 19. september i år godkjente Administrasjonsutvalget å dekke denne regninga, til tross for at kontoen var overtrukket med 600 000 kroner. Albert erklærte seg ikke inhabil da denne saken ble behandla.

2. EVNE/VILJE TIL Å RYDDE OPP I SNUSK, KORRUPSJON OG UREGELMESSIGHETER

2.1 Albert Nordengens generelle holdning til gransking. Sosialsentral-saka og T-baneskandalen.

Albert Nordengen spilte en nøkkelrolle i kampen mot uhilda gransking av overgrepene mot klienter ved Sosialsentralen. 15. juni 1982 vedtok det daværende Sosialutvalget - etter forslag fra kommunalråd Martha Seim Valeur - at "det bør nedsettes et uhildet utvalg som skal gjennomgå og vurdere forholdene" ved Sosialsentralen.

Dette vedtaket ble, etter forslag fra Albert Nordengen, oppheva av Formannskapet 28. juli samme år, da formannskapet istedet vedtok å opprette et utvalg bestående av sentrale politikere og andre som var involvert i de spørsmåla som skulle granskas.

Sommeren 1985 var Albert Nordengen en sterk motstander av uhilda gransking av byggeskandalen Storinget T-banestasjon. Men i denne saka måtte han - etter flere offentlige uttalelser mot uhilda gransking - til slutt bøye av, og "Lødrup-utvalget" ble oppretta.

HEMMELIG-TAKTIKK

I begynnelsen av mai hadde den øverste ledelsen i Oslo kommune hemmelige samtaler med kommuneadvokaten for å legge opp en taktikk til å redde stumpene i skandalen omkring Storinget (Sentrum) T-banestasjon.

De ble enige om å forsøke å gjøre en «handel» med entreprenør Selmer-Furuholmen og forsøke å riste av seg kritikken fra offentligheten.

— Ordføreren, finansrådmannen (tidligere sporveisdirektør) Viggo Johannesen og kommunalråd Arne Kvalheim hadde flere rådslagninger. Det ble satt opp et notat med en strategi for å løse T-banesaken.

De fire punktene som strategien bygger på, lyder:

1. Kommunens ansvarlige politikere har latt alle lovbestemte klagefrister gå fra seg.

2. Entreprenør Furuholmer har gjort så grove feil under byggingen at kommunen trolig ville nådd frem med erstatningskrav hvis de hadde gått til rettsak i tide.

3. Kommunens topppolitikere må nå gjøre en «handel» med Selmer-Furuholmen: De kan tilby entreprenøren å slippe bystyrebehandling av det som er gjort galt, mot at entreprenøren betaler et visst beløp til bykassen.

4. Hvis politikerne slik får tilbake noen av de 156 millionene som er skuslet bort, kan de bruke dette til å si at entreprenørene har innrømmet ansvar, og dermed riste av seg kritikken.

Det siste skal ikke bli lett for Nordengen & Co. Etter de siste dagene i medienes lys er det også all grunn til å anta at toppledelsen har kuttet ut punkt 3 som god taktikk. Ordfører Nordengen måtte i går love at hele T-banesaken skal tas opp i full bredde i bystyret.

Istedet for gransking, engasjerte Albert Nordengen seg i et hemmelig samarbeid med de øvrige toppene på rådhuset for å legge T-baneskandalen død. Klipp fra VG 2. august 85

Taus

ordfører

Ordfører Albert Nordengen i Oslo unnviker alle spørsmål som dreier seg om fremtiden for Storinget T-banestasjon. Hittil har reparasjon av stasjonen kostet 156 mill. kroner.

— Tettingsarbeidene er avsluttet. Stasjonen vil bli tatt i bruk i slutten av 1986, er det eneste konkrete han kan si.

REPORTASJE:

All Erlene Johnson
Magne Strødal
Tom Bakke
Thor Fredrik Sundene
FOTO:
John Petter Reinertsen
Ange Strøliken
Arne Ivarsen
Jan Petter Lynø

2.2 Motstand mot upartisk gransking av korrupsjonen

Det har lenge vært klart for alle som ikke er blinde, at korrupsjonssakene er svært omfattende og har forgreinger høyt opp i det kommunale systemet. F.eks. var kommuneledelsen allerede i september klar over at et medlem av Finansdirektørens stab - som da var konstituert Eiendomssjef - var involvert i et lyssky eiendomssalg gjennom Larsens Eiendomsbyrå A/S. Det var videre - i oktober - klart at bystyret hadde etterhåndsgodkjent saker om omregulering og salg av kommunale eiendommer som var påvirket av korrump saksbehandling.

I slike saker burde det være innlysende at det ble etablert gransking uavhengig av de kommunale ledelsesmiljøene. RV tok opp dette spørsmålet i et brev til ordfører Nordengen 24. oktober:

Ordfører Albert Nordengen
Rådhuset
Her

Vedr. påstander om uregelmessigheter innen deler av kommunens forvaltning.

Vi ber om at Ordføreren tar initiativ til at denne saken blir drøftet i førstkomende formannskapsmøte. Ut fra opplysninger som er fremkommet i pressen finner vi det naturlig at man tar initiativ til å opprette et granskingsutvalg av personer som står helt fritt i forhold til de kommunale ledelsesmiljøene. Dette står ikke i veien hverken for politiets eller kommunerrevisjonens arbeid. Men sakenes karakter synes å være slik at også kommunens interesser er best tjent med at man etablerer et helt uavhengig organ.

Nordengen brukte ikke lange tida på å bestemme seg for hva han skulle gjøre med RVs krav. Samme dag som brevet ble sendt, førte ordføreren opp RVs henvendelse som en sak til Administrasjonsutvalgets møte. Sammen med Sveinung Lunde (H), Arve Lønnum (FrP), Rune Gerhardsen (AP) og Gro Balås (AP), bestemte ordføreren seg for å gjøre følgende med RVs brev:

Sak nr. 577: Påstand om uregelmessigheter fra RV

Sendt til arkiv.

(Fra Administrasjonsutvalgets protokoll, 24.10.89)

I bystyret 8. november fikk ordføreren nok en anledning til å svare på spørsmål fra RV om han syntes at bl.a. formannskapet hadde iverksatt tilstrekkelige tiltak for å oppfylle kommunelovens bestemmelser om det overordnede tilsyn med deler av forvaltningen. Ordføreren svarte da at:

"Når det gjelder denne saken og øvrige saker av tilsvarende karakter, aktiveres først det nærmeste tilsynsansvar som - etter kommunelovens bestemmelser, og for Oslo etter den midlertidige loven om forsøk med særlige administrasjonsordninger i kommuner pgf. 4 - tilligger byrådet. Som kjent holder byrådet med hjemmel i disse bestemmelser på å undersøke sakene for å forberede en innberetning til formannskapet. Først når saken er innberettet til formannskapet aktiveres formannskapets tilsynsansvar i samsvar med kommunelovens paragraf 21".

Meldinga fra ordføreren - den fremste leder av de overordnede tilsynsorganer i kommunen og kommunens rettslige representant - var altså at byrådet skulle bestemme tempo, gjennomføre undersøkelser og fremme forslag før det skulle gjøres noe som helst fra ordføreren, formannskapets og bystyrets side. Ordføreren så med dette bort fra at bl.a. byrådet, finansdirektør og hans nærmeste medarbeidere selv burde granskes for sin befatning med en del av sakene. Han anbefalte tvert om at disse instansene skulle legge premisse for hva formannskapet og bystyret skulle mene i disse sakene !

2.3 Ordfører Nordengen evna ikke å rydde opp da en arbeidsleder ved Ullevål sykehus' personalboliger sa fra om alvorlige uregelmessigheter

Arbeidsleder Erling Andresen ved Ullevål sykehus' personalboliger oppsøkte Albert Nordengen for en del år siden for å orientere han om en del økonomiske uregelmessigheter og få han til å rydde opp.

Det dreide seg bl.a. om at OBOS forvaltet personalboligene på en slik måte at et firma i tre år hadde fått betalt for rengjøringsarbeide som ikke ble utført. Andresen overleverte også en del dokumentasjon til ordfører Nordengen.

I november 1989 kom Andresen til RVs antikorrupsjonsutvalg med den samme dokumentasjonen. Besøket hos ordfører Nordengen hadde vært forgjeves. Samme dag som litt av Erling Andresens beretning ble omtalt i Klassekampen, sier ordfører Nordengen følgende til nærradioen "Antenne Oslo", som svar på spørsmål om hvordan han reagerer på de korrupsjonssakene som nå blir kjent:

"Skal jeg si rett ut hva jeg føler, så er jeg både dypt nedtrykt og - jeg vet nesten ikke hvordan jeg skal uttale meg - for det er i et større omfang enn jeg kunne tenke meg og hadde den villeste fantasi om, så jeg er både rystet og nedtrykt".

Nordengen bekrefter i intervjuet at han, for en del år siden, hadde ble orientert om misforhold og at han "gjorde visse undersøkelser".

Et av de alvorligste dokumentene i Andresen sak er en politiforklaring

som er stempla ved Oslo Politikammers kriminalavdeling 29. august 1985. Det var en forklaring avgitt av en ansatt ved Ullevåls personalboliger. Han innrømmer at han hadde levert en falsk anmeldelse mot Andresen for å få han fjerna fra Ullevål:

Mistenkte (NN) kunne fortelle at den ingitte anmeldelse på arbeidsleder Andresen v/ Ullevål peronalboliger ble levert av han selv, men at det var to personer v/ navn (AA) og (BB) som dikterte anmeldelsen for mistenkte slik at det bare var for mistenkte (NN) å levere den som sin egen anmeldelse.

.... mistenkte kunne fortelle at forholdet ikke medførte riktighet, men at anmeldelsen ble innlevert til politiet etter anmodning fra de to navngitte personer, dette for å få fjernet Andresen som arbeidsleder."

2.4 Albert Nordengen ville ikke rydde opp i Hotell Europa-saken.

Albert Nordengens rolle i Hotell Europa-saken har fått liten oppmerksomhet hittil. Hotellet eies nå av Atle Brynestad - Bettums etterfølger i Høyres økonomiutvalg - men ble tidligere ombygd av forrige eier Solberg. Det er godt dokumentert og i etterhånd også erkjent at han oppnådde samtykke til å starte ombygging ved å feillinformere kommunale organer.

Professor C. A. Fleischer som har utredet saken grundig, skriver bl.a.:

"Det er uten forsvarelig grunn, og på rettsstridig måte, vedtatt å frata Oslo innbyggere et betydelig antall leiligheter som det i høyeste grad er behov for. Dette betyr det samme som at et tilsvarende antall mennesker på uholdbar måte er røktet muligheten til å få egen bolig. Men kommer ikke utenom denne realitet.

Saken har vært som en anball, som har rullet og etterhvert fått med seg stadig mer av uakseptabel oppførsel i offentlige tjenestetillinger. Det er vanskelig å se annet enn at saken vil fortsette å bli enda verre - enda alvorligere - hvis det fortsatt skal gjøres forsøk på nærmest å "late som" intet galt er skjedd, istedenfor at man foretar den nødvendige opprydding i disse alvorlige forhold.

Uviljen mot undersøkelser og opprydding har vært massiv. Fleischer formulerer seg slik:

"Undersøker man ikke nærmere i et slikt tilfelle, legger man samfunnet åpent for korrupsjon og andre misbruk",

og videre:

"Hvis man ikke skal legge forholdene positivt til rette for korrupsjon, og nærmest avvertere at forbrytere kan slippe unna med nær sagt hva som helst i forhold til Oslo kommune og

fylkesmannen, er det nødvendig med en seriøs behandling og vurdering når påstander av denne art blir fremlagt".

Både dokumentasjonen og Fleischers argumentasjon er velkjent for Nordengen. I januar 1987 tok han faktisk også et initiativ i saken, men et brev fra Atle Brynestad til Albert Nordengen av 26.01.87 viser at han møtte motbør. Brynestad skriver innledningsvis bl.a.

AD. HO CHOW - HOTEL EUROPA

Jeg føler det riktig å tilskrive Dem, etter Deres telefonhenvendelse til meg fredag 23. januar. Det ble i løpet av samtalen fremsatt en del påstander og beskyldninger mot "forretningsmenn" som jeg forstod dithen delvis også var ment å ramme undertegnede.

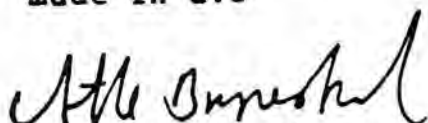
Da vi mener at vi opptrer på en seriøs og ordentlig måte i all vår virksomhet, vil jeg gjerne få knytte noen kommentarer til noen av de mange forhold som ble tatt opp av Dem.

Og Brynestad avslutter slik:

Vi mener å arbeide etter strenge krav til oss selv når det gjelder vårt forhold til omverdenen, og vanligvis strekker vi oss lenger enn det som er påkrevet av oss.

Jeg føler derfor at den kritikken som delvis var ment å ramme undertegnede, ikke var særlig berettiget eller hyggelig.

Med vennlig hilsen
made in a.s

Atle Brynestad

Nærmere gjennomgang av saken viser at Nordengen etter dette ga opp å foreta en opprydding i saken.

3. OVERTRAMP I FORHOLD TIL BYSTYRET M.M.

3.1. Feilinformasjon til bystyret om Rådhusforvalterens brudd på konsulentstoppen.

Problematikken rundt de unødvendig høye representasjonsutgiftene i Rådhuset tok ei ny vending 31. oktober 1989. I Administrasjonsutvalgets møte fremmet ordfører Nordengen "over bordet" et forslag Rådhusforvalteren hadde skrevet om at man skulle bruke kr.. 65 000 til å engasjere et konsulentfirma til å forberede valg av matleverandør til Rådhuset.

Det Ordføreren ikke sa, var at Rådhusforvalteren allerede hadde engasjert konsulentfirmaet og at de var nesten ferdige med den mest krevende delen av arbeidet - nemlig forberedende undersøkelser og utarbeidelse av anbudsinnbydelse. Alt dette var skjedd uten at det var søkt dispensasjon fra konsulentstoppen.

I bystyrets spørretime 8.11. hevdet Ordfører Nordengen likevel at Rådhusforvalteren ikke hadde brutt reglene om konsulentstoppen fordi konsulenten hadde utført arbeide for mindre enn 10 000 kr. før saken var vedtatt i Administrasjonsutvalget og dispensasjon var gitt. Ettersom en svært betydelig del av hele oppdraget - for ikke å si storparten - var utført før dispensasjon ble søkt, er det usannsynlig at det i dette tidsrommet ble forbrukt et beløp som er mindre enn 10 000 kr. eller mindre enn en sjettedel av det hele jobben skulle koste.

Dette eksemplet dreier seg om småbeløp - spesielt sett i forhold til de svære summene som er sløst bort i den tid SAS Catering har hatt serveringsmonopol - men kravet til ryddighet og redelighet må være det samme også i "små" saker.

3.2 Påstanden om at brannvesenet hadde gitt pålegg om ventilasjonsanlegg i politikergarasjen

I forbindelse med de stadige ombygnings- og sikringstiltak (bl.a. adgangsbegrensninger) på Rådhuset, avsatte et bredt flertall i bystyret av 600 000 kroner i 1989 til installering av et *friskluftanlegg* i heltidspolitikernes garasje i underetasjen. Bygginga av dette friskluftsanlegget skjedde omlag samtidig med nedlegginga av 5-posten på Tåsen sykehjem i sommer.

RV konfronterte byråd Fritz Huitfeldt med denne prioriteringa av kommunens penger i bystyrets møte 30. august i år.

Før byråden rakk å svare, blåste ordfører Albert Nordengen seg voldsomt opp og forklarte hvorfor installasjonen i politikernes gratisgarasje på rådhuset var nødvendig:

"Når det gjelder garasjen, så er det et pålegg fra brannvesenet. Det tror jeg man også må følge, det var så brannfarlig der at man har satt i gang de arbeidene".

Fordi ordføreren grep så resolutt inn overfor RV - så slapp den stakkars byråden å svare på den delen av RVs spørsmål som gikk på hvorfor det var funnet råd til friskluftsanlegget med ikke til drift av 5-posten på Tåsen på 89-budsjettet. På dette viset fikk Ordføreren det til å høres ut som om RV hadde vært litt for ivrig da spørsmålet ble formulert og latt være å ta hensyn til brannforskriftene. Bystyret ble beroliget av dette svaret - og ordføreren gikk så over til neste sak.

Senere har det vist seg at det finnes ikke noe pålegg fra brannvesenet om å bygge dette friskluftsanlegget. Dette er også bekreftet av ansvarlig instans i Rådhuset overfor Aftenposten og RVs bystyregruppe. Ordføreren var sjøl nødt til å ta retrett i neste bystyremøte 20. september, da RV tok opp saka påny.

3.3. Medvirkning til boligspekulasjon i Eilert Sundts gt. 55.

Gårdeier Tor Lauritzsen fikk høsten 1987 behov for å komme fri fra en salgskontrakt han hadde undertegna med Oslo kommune. Han hadde solgt Eilert Sundts gt. 55 til Oslo kommune for 15 mill. kr., men fikk plutselig et enda bedre tilbud fra forretningsmannen Tom Henriksen som lovet oppgjør innen 1. november samme år.

Tor Lauritzsen skrev derfor 15. oktober 1987 friskt og freidig til kommunen eiendomsetat og sa fra at "jeg fra i dag anser meg ubundet av de tilbud som er framlagt til behandling" og at "jeg har fra i dag disponert over eiendommen på annen måte". Av de grunner vi bare kan ane, sendte han kopi av brevet til byrådsleder Hans Svelland og ordfører Albert Nordengen, de eneste to i formannskapetets julimøte som hadde ivret sterkt for å få ordnet Lauritzsens 15-millionerssalg til kommunen. I dette brevet sier Lauritzsen at hele saken har vært "en lang og ubehagelig prosess, som jeg om nødvendig kan komme tilbake til i detalj" (Dette kan oppfattes som en vag trusel). Og han påstår "at saken politisk sett ikke er løsbart i kommunen". Dette begrunner han ikke skriftlig - men hvis det er riktig, må det ha noe å gjøre med de detaljer han om nødvendig kan komme tilbake til. Et eiendomskjøp mor RVs og evt. SVs stemmer ville i seg selv ikke være noe "uløselig" for kommunen.

Eiendomssjef Asbjørn Schei avviste hele denne argumentasjonen i et kontant svarbrev datert 22. oktober. Eiendomsetaten mente Lauritzsen i følge avtalelovens klare regler var juridisk bundet av den kontrakt han hadde undertegnet.

Dagen etter - dvs. 23.10.87 - gikk Tor Lauritzsen rett til ordfører Albert Nordengen. Nå satset han på en uformell "politisk løsning" når han selv ikke kunne komme noen vei formelt. Og han oppnådde det han ville. Etter besøket hos Albert Nordengen skriver han umiddelbart et nytt brev. Ikke til Eiendomsetaten denne gang. Det er stilet direkte til byrådsleder Hans Svelland og innledes slik:

"Jeg tillater meg å henvise til mitt brev av 15. d.s., samt til dagens samtaler med underdirektør Anker og med Ordfører Nordengen".

I brevet hevder han videre at en eventuell kommunal underskrift på salgskontrakten i "realiteten betyr at Byrådet bestemmer seg for å reise en rettsak mot meg". Så svakt som Lauritzsen formelt sto, var dette ingen farlig trusel, men han "henstillertil byrådet å se saken som et hele og respektere mitt standpunkt..." Avslutningsvis skriver Lauritzsen at "jeg føler at begge parter nå er best tjent med at saken Eilert Sundts gt. 55 blir lagt død i stillhet..."

Også dette brevet ble sendt med kopi til Albert Nordengen.

Nå gikk det svært raskt. En intern konferanse i Byrådets sentraladministrasjon besluttet 26. oktober 1987 at kommunen skulle legge saken "død i stilhet" slik Lauritzsen ønsket. De nødvendige beskjeder ble gitt internt til Eiendomsetaten, som ga en skriftlig bekreftelse til Lauritzsen et par uker seinere. Nå var det helt greitt at Lauritzsen ble løst fra den juridisk bindende salgavtalen han hadde underskrevet 20. august. Eneste vilkår var at han betalte tilbake - med renter - den "leien" han hadde mottatt.

Det er - ut fra dette - klart at ordføreren gjennom passivitet eller aktiv handling medvirka til at Lauritzsen fikk det som han ville. Attpåtil ble beslutninga tatt i et forum som ikke har noen beslutningsmyndighet - nemlig en intern konferanse i sentraladministrasjonen. På toppen av det hele kommer det faktum at eiendommen er regulert til boligformål og at Lauritzsens/Henriksens planer for eiendommen var i strid med gjeldende regulering.

Nordengen har dermed medvirka til en eiendomsspekulasjon som også omfatta ulovlig bruk av en boligregulert eiendom.

4. OPPSUMMERING

4.1 Oppryddingsordføreren skal være tilsløringsbyrådets motpol. Derfor må Albert Nordengen få avløsning fra 1.1.90.

Albert Nordengen er ingen oppryddingsordfører. De få eksemplene vi har tatt med i denne rapporten, viser at han nokså løssluppet og uten å innhente de vedtak som trengs, bruker skattepenger både til partiet Høyre, til eget og venners vellevnet og til tvilsom reklame for skjenkesteder. *I disse sakene opptrådte han som om bykassa var hans egen lønnskonto.* Han har vært - og er - nærmest prinsipiell motstander av uhilda granskning av maktmisbruk og korrupsjon i kommunens ledelsesmiljøer og har flere ganger gitt feilaktig informasjon til bystyret i følsomme saker.

Det Oslo trenger er det stikk motsatte av Albert Nordengen. En oppryddingsordfører må sette lojaliteten til folket og til skattebetalerne

over alle vennskapsbånd og annen lojalitet som finnes overfor andre politikere og byråkrater. Hun - eller han - må samarbeide med alle som vil avsløre korrupsjonen og rydde opp. Saker som ikke er forsvarlig forberedt - slik loven krever - må sendes tilbake og det må tas oppgjør med det byrådet som er ansvarlig i hvert enkelt tilfelle. Oppryddingsordføreren må også lede det tunge arbeidet med å ta opp til ny behandling de sakene som viser seg å ha kunne blitt påvirket av korrumpert saksforberedelse.

Oslo må trolig slite med det samme byrådet ei stund til.
Oppryddingsordføreren skal være motpolen til tilsløringsbyrådet.